

Г. В. СТЕПАНЕНКО (Київ)

“САРБЕЇВСЬКІ ЧИТАННЯ” В ІНСТИТУТІ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

30 січня 2003 р. учені Інституту історії України НАНУ й представники ряду інших установ та вищих навчальних закладів держави (зокрема, Дніпропетровська, Донецька, Черкас, Чернігова, Одеси, Ізмаїла, Львова та ін.) зібралися на перші “Сарбеївські читання” — засідання всеукраїнського “круглого столу”, присвяченого 75-річчю від дня народження відомого українського історика, доктора історичних наук, професора Віталія Григоровича Сарбея.

Серед учених, які взяли участь у засіданні “круглого столу”, є як відомі вчені, дослідники історії України XIX — початку XX ст., так і молоді науковці, аспіранти і пошукачі різних наукових установ України.

З привітальним словом до учасників “круглого столу” звернувся академік НАН України, директор Інституту історії України НАНУ *В. А. Смолій*. Робота пленарного засідання розпочалася з доповіді члена-кореспондента НАН України, завідуючого відділом історії України XIX — початку XX ст. *О. П. Реєнта* “Історичні події в Україні XIX — початку XX ст.: сучасний дослідницький інтерес”. Про різні сторони наукової і педагогічної діяльності В. Г. Сарбея розповіли у своїх доповідях д-р іст. наук, проф. Дніпропетровського національного університету *І. І. Колесник* (“В. Г. Сарбей: портрет історика в інтер’єрі XX ст.”) та д-р іст. наук, проф. *А. Г. Морозов* (“В. Г. Сарбей — вчений і педагог”).

Після пленарного засідання робота конференції продовжувалася по секціях.

На засіданні секції, присвяченій історичним дослідженням В. Г. Сарбея, з доповідями виступили *М. Ф. Дмитрієнко* “Спілкування — то найбільша розкіш” (спогади про В. Г. Сарбея), *Ю. А. Пінчук* “На шляху до свободи творчості (3 нагоди 75-річчя від дня народження Віталія Сарбея)”, *О. В. Лисенко* “В. Г. Сарбей — послідовник і пропагандист творчої спадщини М. Аркаса” та ін.

На засіданні історичної секції з доповідями виступили *В. С. Шандра* “Українське питання” в політиці київського генерал-губернатора О. М. Дондукова-Корсакова”, *Г. К. Швидько* “Михайло Комаров і катеринославська “Просвіта” (1905—1913 рр.)”, *Н. А. Шип* “Про зв’язок українського національного і соціал-демократичного рухів у другій половині XIX ст.”, *Б. І. Андрусишин* “Оксентій Лола та його участь у державотворчих процесах доби української революції”, *О. О. Крижанівська* “Роль масонів у розвитку преси та журналістики України початку XX ст. (1900—1918 рр.)” та ін.

У роботі історіографічної секції взяли участь *С. В. Віднянський* “Історіографічна традиція та сучасний стан вивчення міжвоєнного періоду в історії Закарпаття”, *В. М. Волковинський* “М. С. Грушевський про участь народоців-українців у вбивстві Олександра II” та ін.

У роботі секції, присвяченій спеціальним історичним дисциплінам, працювали *М. Ф. Дмитрієнко*, *Я. О. Іщенко*, *Л. П. Маркітан*.

У рамках “круглого столу” відбулася презентація нових наукових видань. Серед них — новий збірник наукових праць співробітників Відділу історії України XIX — початку XX ст., який, до речі, виступив організатором “Сарбеївських читань”. Видання об’єднує ряд досліджень, присвячених теоретичним, національним, військовим, соціальним і громадським проблемам, що спостерігалися в Україні у період Першої світової війни, а також низку біографічних та історіографічних студій з цього періоду.

Видавництво “Гене́за” презентувало новий навчальний посібник для 9 класу середніх загальноосвітніх шкіл з історії України кінця XVIII — початку XX ст. Автори видання — *О. П. Реєнт* та *О. В. Малій* — запропонували якісно новий навчальний посібник, враховуючи останні досягнення сучасної української історіографії й відповідно до новітньої програми Міністерства освіти і науки України для середніх шкіл. У презентації цього видання, крім авторів, взяли участь *О. А. Удод*, *П. Б. Полянський*, *Р. І. Євтушенко*, *О. В. Галегова*, *Ю. В. Завалевський*, *О. О. Боровська*, а також викладачі історії середніх шкіл Київської та інших областей України.

Завідувач відділом історії України XIX — початку XX ст., член-кореспондент НАН України *О. П. Реєнт* запропонував увазі учасників “круглого столу” свою нову монографію “Україна в імперську добу (XIX — початок XX ст.)”. В ній автор, між іншим, зупинився на висвітленні сучасного стану і перспектив наукових студій даного періоду. Головна увага у цій праці приділяється аналізу становища українських земель в Австро-Угорській і Російській імперіях та європейській дипломатії щодо них у XIX — на початку XX ст., потенціалу національного відродження України, її соціально-економічному розвитку та боротьбі між працею і капіталом. У книзі зроблено спробу об’єктивної інтерпретації діяльності українських політичних сил у революціях 1905—1907 рр., 1917 р. і подій Першої світової війни.

Наприкінці читань було підбито підсумки роботи конференції. Учасники “круглого столу” отримали запрошення до участі у наступних “Сарбеївських читаннях”.